

Uutiskirje, turkiseläinten koronavirusseuranta ja matoja kissan keuhkoissa

Ruokaviraston uusi palvelu eläinlääkäreille ja muille eläinten terveydestä kiinnostuneille tahoille: Eläinterveystutkimuksen uutiskirje!

Ruokavirasto pyrkii olemaan ketterä ja aikaansa seuraava toimija. Nykyään moni eläinlääkärikin on jo tottunut lukemaan verkossa tai sähköpostiin saapuneina eri tahojen tärkeinä pitämiä joukkoviestejä. Sen vuoksi on tämän lehden *Ajankohtaista Ruokaviraston tutkimuksista* -palstan rinnalle perustettu eläinterveystutkimuksen uutiskirje. Sisällöissä on luonnollisesti osin paljonkin päällekkäisyyttä, mutta niin on tarkoituskin. Informaatiohäykyä tuskin pahentaa se, että jonkin ammatillisesti tärkeän ja ajankohtaisen tiedon saa kerrattuna ja kahta eri kautta. Suunnitelmassa ei siis suinkaan ole tämän palstan alasajo. Vanhemmissa tieteenharjoittajissa on varmasti edelleen sellaisia, joiden mielestä paperille painettu sana on, jos ei ehkä luotettavampaa, ainakin miellyttävämpää lukea kuin sama teksti heijastelevalta näyttöruudulta. Varmaan nuoremmissakin.

Tarkkaavainen lukija huomaa, että uutiskirjeen nimessä on eläinterveystutkimus eikä suinkaan eläinsairautstutkimusta. Tämä ei tarkoita viraston tutkimuksen linjanmuutosta vaan heijastelee lähinnä ympäröivän yhteiskunnan ajattelutavan kehittymistä. Yhteisen terveyden ajattelun periaatteiden mukaisesti eläintenkin terveys ei ole pelkästään joidenkin ns. taudinaiheuttajien poissaoloa vaan kokonaisvaltaisempaa hyvinvointia. Näin olemme Ruokaviraston eläintauti- ja terveystutkimuksessa perinteellisestikin ajatelleet, mutta nyt tunnemme ajan olevan kypsä positiiviseen ilmaisuun ilman että se vaikuttaa eufemistiselta.

Kirje on luettavissa Ruokavirasto.fi-sivuilla, mitä kautta sen voi myös tilata omaan sähköpostiin. Uusi kirje ilmestyy 5–6 kertaa vuodessa.

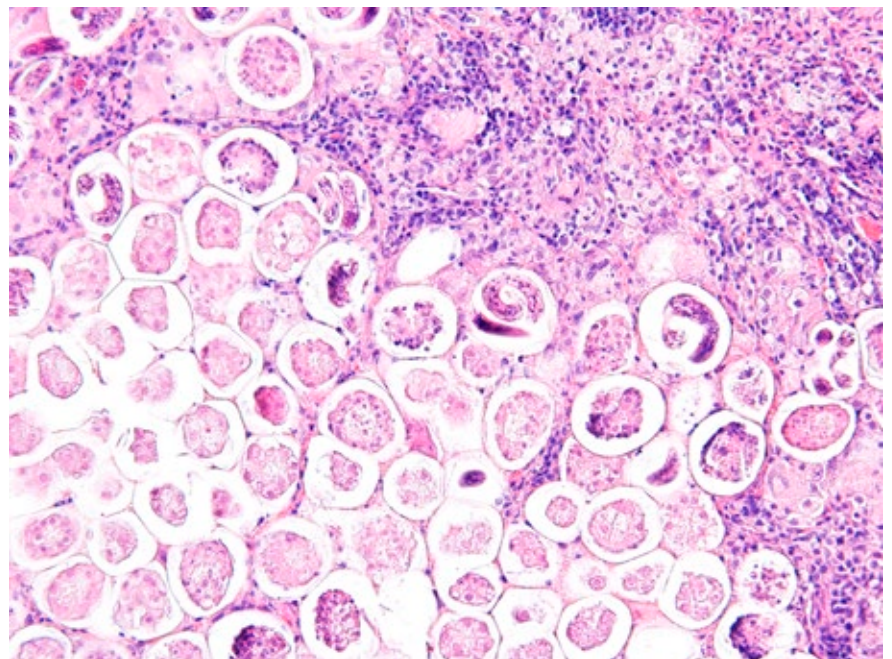
SUOMALAISILLA TURKISELÄINTARHOILLA SÄÄNNÖLLINEN KORONAVIRUSSEURANTA

SARS-CoV-2 on seurattu suomalaisilla turkiseläintarhoilla, jotka kasvattavat minkkejä vuoden 2020 joulukuusta alkaen ja suomensupeja alkuvuodesta 2021. Seuranta on kohdistunut itsestään kuolleisiin tai heikkokuntoisiin lopetettuihin eläimiin, joita säännöllisesti on lähetetty Ruokavirastoon näytteenottoa varten. Seuranta alkoi otantatutkimuksella, jossa keskityttiin tiheimpiin kasvatusalueisiin, jonka jälkeen seuranta on laajentunut käsittämään kaik-

kia turkistarhoja, joilla on minkkejä, muita näätäeläimiä tai supikoiria. Nykyinen 21.6.2021 käynnistynyt seuranta perustuu EU-komission päätökseen 2021/788.

Marraskuuhun 2021 mennessä SARS-CoV-2 tartunnan varalta Ruokavirastossa on tutkittu hieman yli 5000 turkiseläinten nielusivelynäytteet yhteensä 193 tarhalta. Kaikki näytteet ovat olleet kielteisiä. Epäilytapauksien yhteydessä valvontaeläinlääkäri on lisäksi käynyt ottamassa sivelynäytteitä tarhojen elävistä eläimistä.

Kirjoittaja: jaostopäällikkö
Pia Vennerström

Kissankeuhkon matopesäke. Kypsymässä olevia munia ja jo kuoriutuneitakin toukkia. HE-värijäys.

MATOJA KISSAN KEUHKOSSA

Kissojen hengitysteissä tiedetään Euroopassa esiintyvän useita sukkulamatoilajia, kuten *Aelurostrongylus abstrusus*, *Troglostrongylus brevior*, *Oslerus rostratus* ja *Eucoleus aerophilus*. Näistä viimeksi mainitulla (= *Capillaria aerophila*) on suora elämänkierto ilman väli-isäntiä. Se ei ole erityisesti vain kissaeläinten loinen ja sitä esiintyy myös suomalaisilla ketuilla. Kaikkia lajeja tavataan Etelä-Euroopassa, mutta etelässäkin yleisin kissan keuhkomato *A. abstrusus* tunnetaan myös Skandinavian maissa Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa. Väli-isäntiä ovat useat erilaiset etanat ja kotilot, mutta kissa voi saada tartunnan myös väli-isännän syöneen parateenisen eli kuljetusisännän välityksellä. Parateenisessä isännässä toukka ei kasva eikä kehity,

vaan vain odottaa pääsyä pääisäntäänsä. Parateeniseksi isännäksi sopivat esimerkiksi pikkunisäkkäät, linnut, matelijat ja sammakkoeläimet. *Aelurostrongylus* elää tyypillisesti varsin syvällä keuhkoparenkyymissä, mutta muut lajit lähinnä bronkien ja jopa trakean seinämässä.

Kauan sitten, viime vuosituhanella, erään suomalaisen eläintarhan lumileopardien ulosteista löytyi toukkia, joiden epäiltiin olevan syntyisin *A. abstrusus* -keuhkomadoista. Lopullinen lajintunnistus jäi kuitenkin tekemättä tutkimusmenetelmien ja asiantuntemuksen puutteiden vuoksi. Ruokaviraston parasitologian prosessin tiedossa ei ole, että kissan keuhkomatoa olisi koskaan tunnistettu Suomessa.

Lokakuussa 2021 obduktioon tulleen nääntyneen löytökissan keuhkonpalasen

histologisessa tutkimuksessa löytyi oikein ryvästymä ilmeisiä sukkulamadon kehitysvaiheita, varsinkin munia ja toukkia. Koska niistä ei makroskooppisessa tutkimuksessa ollut vielä tullut epäilyä, keuhkoa säilöttiin pelkästään formaliiniin histologista tutkimusta varten. Perimään perustuva lajintunnistus onnistuu parhaiten tuoreesta tai viinaan säilötystä näytteestä, koska formaliini pätkee ja vaurioittaa DNA-molekyyliä. Kuitenkin yritämme paremman puutteessa eristää madon DNA:ta formaliinifiksoidusta kudoksesta, jotta loisen laji saadaan varmistetuksi.

Kirjoittajat: erikoistutkija
Henna Pekkarinen ja
jaostopäällikkö Petra Heikkinen